

Political Islam in South Asia: Islamic-Based Demand for Independence Case Study of Maududi's Ideas and Taliban Movement

Yasmin Sattar,
M.A. (Political Sciences), Researcher,
Institute for Peace Studies, Prince of Songkla University
E-mail: yasminsattar@hotmail.com

Abstract

In the 20th century when the colonial power had expanded across the world, several nations in South Asia also had been colonized along with the uprising of various movements for independence. Further, in this period, there appeared thinkers such as Gandhi, who fought to free from colonization. Within Muslim society in this region, one of the most influenced thinkers, Abul Ala Maududi had reintroduced the political Islam into the society. Another obvious case was the implementation of Islamic law by Taliban after the collapse of Soviet Union. Although these two incidents may have taken at two different parts of time, the main principle was obviously similar.

Keywords: Islam, Maududi, Taliban, Political, South Asia

“อิสลามการเมือง”¹ ในเอเชียใต้: กระแสแห่งการเรียกร้องอิสรภาพบนฐานอิสลาม กรณีแนวคิดของเมาดูดีย์และกลุ่มฏอลิบาน

ยาสมิน ชัตตาร์

M.A. (รัฐศาสตร์) นักวิจัย,

สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: yasminsattar@hotmail.com

62

บทคัดย่อ

ช่วงยุคล่าอาณานิคมในศตวรรษที่ 20 แถบเอเชียใต้ในช่วงเวลานั้นต่างต้องตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของอังกฤษและกระแสของการเรียกร้องอิสรภาพจากเจ้าเมืองอาณานิคมปรากฏให้เห็นมากขึ้น เมื่อนักคิดต่างได้ศึกษาและเสนอแนวทางเลือกของการปกครองที่จะทำให้สภาพของผู้ที่อยู่ภายใต้ระบบการปกครองดีขึ้น นักคิดที่ทรงอิทธิพลหลายท่านได้กลายเป็นที่รู้จักจากการเสนอแนวคิดการเป็นอิสระ เช่น คานธี (Gandhi) และในสังคมมุสลิมของพื้นที่บริเวณนี้เกิดมีนักคิดท่านหนึ่ง คือ อะบูลอะลา เมาดูดีย์ (Abul Ala Maududi) ซึ่งทำให้การเมืองในรูปแบบอิสลามกลับมาเป็นที่กล่าวถึงอีกครั้ง และต่อมาได้ประจักษ์ชัดเจนอีกครั้งในการปรับใช้กฎหมายอิสลามของฏอลิบานภายหลังจากขับไล่

Vol. 19
No. 3
Jul.
-
Sep.
2013

¹มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Political Islam ซึ่งส่วนใหญ่เราอาจเห็นการใช้คำว่า “การเมืองอิสลาม” แต่ในที่นี้ผู้เขียนจะใช้ “อิสลามการเมือง” ตามการใช้ของ ผศ.ดร.จรัญ มะลูลีม ในหนังสือเรื่อง “อิสลามการเมืองในการเมืองตะวันออกกลาง: ความสำคัญของปัญหาในการศึกษาอิสลามการเมืองในการเมืองตะวันออกกลาง” ตามหลักการแปลและลำดับความจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

กองกำลังโซเวียตออกไปจากอัฟกานิสถาน โดยที่ทั้งสองกรณีนี้เกิดขึ้นในเวลา สถานที่ และรูปแบบการประยุกต์ต่างบ้าง แต่หลักการนั้นก็กลับมีความเหมือน นั่นคือ การเรียกร้องให้คนกลับสู่หนทางของอิสลาม โดยที่ไม่ได้แยกระหว่างขอบเขตเรื่องศาสนาและการเมืองหรือเศรษฐกิจ ดังเช่น แนวคิดในระบบเซคิวลาร์ (Secularism) แต่กลับมองว่าทั้งสองนั้นสามารถเดินควบคู่ไปพร้อมๆ กันและอยู่ในขอบเขตเดียวกัน

คำสำคัญ: การเมือง, ฏอลิบาน, เมาดูดีย์, อิสลาม, เอเชียใต้

บทนำ

เนื่องจากภาวะการเป็นเมืองอาณานิคมและภัยคุกคามในยุคล่าอาณานิคมในช่วงศตวรรษที่ 20 ได้แผ่ขยายออกไปทั่วโลก เมืองต่างๆ แถบเอเชียใต้ในเวลานั้นต่างก็ตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของอังกฤษ และกระแสของการเรียกร้องอิสรภาพจากเจ้าเมืองอาณานิคมก็เริ่มตั้งขึ้นเรื่อยๆ เมื่อนักคิดต่างได้ศึกษาและเสนอแนวทางเลือกสำหรับการปกครองที่จะทำให้สภาพของผู้ที่อยู่ภายใต้ระบบการปกครองดีขึ้น นักคิดที่ทรงอิทธิพลหลายท่านได้กลายเป็นที่รู้จัก จากการเสนอแนวคิดการเป็นอิสระ เช่น คานธี(Gandhi) ผู้ซึ่งมีแนวคิดว่าจะวันตกนั้นถือเป็นภัยคุกคาม อินเดียควรจะอยู่ในแบบที่อินเดียเป็นอย่างเรียบง่ายและต่อต้านทุนนิยมที่เข้ามาพร้อมๆ กับการแพร่อาณานิคม และเรียกร้องให้ชาวอินเดียต่อสู้เพื่ออิสรภาพโดยยึดหลักอหิงสาเป็นต้น ในขณะที่เดียวกันสังคมมุสลิมของพื้นที่บริเวณนี้ก็ได้มีนักคิดท่านหนึ่ง ซึ่งการเรียกร้องของท่านถือว่าเป็นครั้งแรกในยุคสมัยที่ทำให้ การเมืองในรูปแบบอิสลาม นั้นเริ่มกลับมามีบทบาทในความคิดของหลายๆ คนอีกครั้ง ท่านนี้ก็คือ อะบูลอะลา เมาดูดีย์ (Abul Ala Maududi) และต่อมาก็ได้ประจักษ์ชัดเจนอีกครั้งในช่วงยุคสมัยสงครามเย็นเมื่อสหภาพโซเวียตได้ขยายกองกำลังเข้ามาในแถบเอเชียใต้ ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศอัฟกานิสถานในการขับไล่กองกำลัง รวมทั้งล้มล้างระบอบกษัตริย์ซึ่งเอารัดเอาเปรียบผู้คนที่ทำให้ออกกำลังกฏอิลิบาน (Taliban) เข้ามามีบทบาท โดยกองกำลังกฏอิลิบานนี้ได้นำวิธีการเมืองการปกครองในรูปแบบอิสลามมาปรับใช้ให้เห็นอย่างค่อนข้างเป็นรูปธรรม และแน่นอนก็นำมาซึ่งการถูกประณามต่างๆ นานาจากโลกซึ่งถูกครอบงำด้วยระบบคิดแบบเสรีนิยมในแง่ของการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความเด็ดขาดรุนแรง

ในงานเขียนชิ้นนี้ผู้เขียนจึงเขียนอยู่บนฐานความคิดสองกระแสกล่าวคือ กระแสการแพร่กระจายทางความคิดและการนำอิสลามเข้าสู่การเมืองของ เมาดูดีย์และกระแสของการประยุกต์ใช้หลักการปกครองแบบอิสลามของ

กองกำลังฆอลิบาน ซึ่งภายหลังได้กลายเป็นพรรคที่ปกครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของอัฟกานิสถานด้วยเช่นกัน โดยที่ทั้งสองกรณีนี้เกิดขึ้นในเวลาที่แตกต่างกันและรูปแบบการประยุกต์อาจต่างบ้างเนื่องจากเวลาและสถานที่ที่ต่างกันแต่หลักการนั้นกลับมีความเหมือน นั่นคือ การเรียกร้องให้ผู้คนกลับสู่หนทางของอิสลาม ซึ่งไม่ได้แยกระหว่างขอบเขตของเรื่องศาสนาและขอบเขตของเรื่องทางการเมืองและเศรษฐกิจ ดังเช่น แนวคิดในระบบเซคิวลาร์ (Secularism) แต่กลับมองว่าขอบเขตทั้งสองนั้นสามารถเดินควบคู่ไปพร้อมๆ กันและอยู่ในขอบเขตเดียวกัน อะไรคือแรงขับเคลื่อนสู่การเรียกร้องความเป็นอิสลาม? รูปแบบใดที่การเมืองในรูปแบบอิสลามเป็น? ผลตอบรับที่ได้เป็นอย่างไร? เป็นคำถามนำหลักที่ผู้เขียนจะนำเสนอขึ้นต่อไป

แนวคิดอิสลามการเมือง

แนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของอิสลามการเมือง(จรัญ มะลูลีม, 2555 และ Rubin, 2007) ซึ่งได้ถูกมองว่าเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวปฏิรูปเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นประชาธิปไตย สังคมนิยม รวมถึงระบอบเสรีนิยมและระบอบคิดอื่นๆ ที่มีอยู่นั้น หากพิจารณาบนฐานของส่วนประกอบสำคัญภายในกรอบอิสลามการเมืองแล้ว โดยสรุปประกอบด้วย 4 แนวคิดหลัก ดังนี้

1. แนวคิดอธิปไตยของพระเจ้า (Sovereignty of God) – เป็นแนวคิดซึ่งพิเคราะห์อยู่บนฐานของการยอมรับในพระเจ้าอย่างสิ้นเชิง เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแล้วแต่เป็นกำหนดจากพระเจ้าและมีความสมบูรณ์ในตัวซึ่งมนุษย์ควรจะปฏิบัติตาม แม้กระทั่งในเรื่องของการปกครอง รูปแบบการปกครองที่มาจากพระเจ้านั้นย่อมเป็นรูปแบบที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมนุษย์ที่เท่าเทียม กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนย่อมเท่าเทียมกัน แต่จะมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบเดี่ยวเท่านั้น คือ ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า

2. แนวคิดของอิสลามนิยม (Islamism) – เป็นแนวคิดซึ่งพิเคราะห์
บนฐานของการนำเอารูปแบบการเมืองการปกครองบนฐานของอิสลาม
ด้วยการประยุกต์ใช้ชะรีอะห์ (กฎหมายอิสลาม) ที่มีความถูกต้อง ซึ่งได้
กำหนดเอาไว้ในอัล-กุรอานและหะดีษ² ให้เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งยังอยู่
บนฐานซึ่งนำเอารูปแบบการเมืองการปกครองนี้ไปสู่การปฏิบัติจริงทาง
การเมืองด้วยเช่นกัน

3. แนวคิดญีฮาด (Jihad) – เป็นแนวคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว
ปฏิรูป โดยที่คำว่า ญีฮาด โดยความหมายของคำหมายถึงการ “การดิ้นรน
พยายาม (ต่อสู้กับความชั่วร้าย)” และบ่อยครั้งที่ถูกตีความว่า “เป็นการต่อสู้
ทางศีลธรรมและทางอาวุธ” การญีฮาดนั้นจะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขทางสังคม
ซึ่งมุสลิมนั้นกลายเป็นผู้ถูกรุกรานจึงต้องมีการลุกขึ้นต่อสู้เพื่อปกป้องศาสนา
และทำลายสิ่งที่เป็นความชั่วร้าย (ญะฮิลียะห์– Jahiliyya) ให้หมดไปจากสังคม
และผู้ทีลุกขึ้นปกป้องนี้จะถูกเรียกว่า มุญาฮิดหรือมุญาฮิดีน (Mujahid or
Mujahideen)

4. แนวคิดของความเป็นอุมมะห์ (Ummah) – เป็นแนวคิดพื้นฐานของ
มุสลิมโดยทั่วไปที่มองว่ามุสลิมทุกคนนั้นล้วนแล้วแต่เป็นอุมมะห์หรือเป็น
ประชาชาติเดียวกัน โดยมองข้ามในเรื่องของเขตแดน (Boundaries) และ
ชาตินิยม (Nationalism) (จรัญ มะลูลีม, 2555 และ Rubin, 2007)

แนวคิดหลักเหล่านี้ปรากฏให้เห็นในแต่ละบริบทที่มีความพยายามใน
การเรียกร้องสู่การนำความเป็นอิสลามเข้าสู่พื้นที่ทางการเมืองในรูปแบบที่
ต่างกันออกไป บางครั้งอาจปรับใช้โดยเน้นการนำเสนอและเผยแพร่แนวคิด
อย่างเมตาดูตีย์หรือบางครั้งอาจออกมาในรูปแบบการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
เช่น กรณีการเคลื่อนไหวของกลุ่มฆอลิบาน

²อัล-กุรอาน(Al-Quran) คือ คัมภีร์ของศาสนาอิสลาม ซึ่งเชื่อว่าเป็นบทบัญญัติที่ประทานมา
จากพระเจ้า โดยแจ้งยังท่านศาสดามุฮัมมัด (ช.ล.) เพื่อให้ท่านได้เผยแพร่คำสอนต่อไปและ
หะดีษ(Hadith) คือแนวทางจริยบรรทัดซึ่งท่านศาสดามุฮัมมัดได้ปฏิบัติและได้สอนเอาไว้

กรณีตัวอย่าง: แนวคิดเมาดูติย์และกลุ่มฏอลิบาน

1. เมาดูติย์กับแนวคิดรัฐอิสลาม

เมาดูติย์ได้นำเสนอแนวคิดทางเลือกให้แก่โลกยุคใหม่ในช่วงศตวรรษที่ 20 ช่วงที่โลกถูกครอบงำโดยลัทธิล่าอาณานิคมของชาวตะวันตก อีกทั้งเป็นความท้าทายอย่างยิ่งในการเผชิญกับแนวคิดของทุนนิยมมาร์กซิสต์และฟาสซิสต์ ที่กำลังแพร่หลายในช่วงศตวรรษที่ 19 แนวคิดของเมาดูติย์นั้นอยู่บนฐานของการนำโลกกลับไปสู่อัล-กูรอ่านและหะดีษ ในวิถีแห่งอิสลามซึ่งยึดถือเอกภาพและอธิปไตยของพระเจ้า โดยยอมรับอำนาจสูงสุดที่มีของพระเจ้าในทุกด้าน ดังนั้นแล้วกรอบของแนวคิดนั้นมองว่าวิถีแห่งอิสลามนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกด้านทั้งเรื่องปลีกย่อยในชีวิตประจำวันภายในครอบครัวและของส่วนบุคคลโดยทั่วไป ตลอดจนในแง่การเมืองและเศรษฐกิจ แม้จะมีบทบัญญัติและแนวทางที่ชัดเจนแต่มุสลิมก็มีสิทธิภายใต้ขอบเขตนี้ และสามารถทำการ อิจญ์ติฮาด หรือ การวินิจฉัยคำสอนของศาสนา เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดในการดำเนินกิจกรรม แต่ทั้งนี้ก็ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่ได้กำหนดไว้แล้ว เมาดูติย์มองว่า “เฉพาะภายใต้รัฐบาลอิสลามซึ่งคำบัญชาของอัลลอฮ์ได้ถูกนำมาใช้ทั้งส่วนบุคคลและในระดับของการใช้ร่วมกันเท่านั้นที่มุสลิมสามารถผ่านชีวิตอิสลามอย่างแท้จริง” (จริญ มะลูลิม, 2555) และ “เฉพาะเวลาที่อำนาจของสังคมอยู่ในมือของผู้ศรัทธาเท่านั้น ที่จะทำให้ความเป็นอิสลามสามารถเป็นที่เห็นและเข้าใจได้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่หลักสำหรับผู้ที่ประสงค์ความพึงพอใจจากพระผู้เป็นเจ้าในการต่อสู้อย่างเป็นระบบโดยไม่มุ่งหวังที่จะหลงเหลือทั้งชีวิตและทรัพย์สินใดๆ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายนี้ ความสำคัญของการให้รักษาอำนาจสำหรับผู้ศรัทธานั้น เป็นเรื่องพื้นฐานทั่วไป อยู่บนฐานคิดว่าหากไม่ใช่หนทางนี้แล้ว ก็จะไม่มีหนทางอื่นที่จะนำมาซึ่งความพึงพอใจจากพระผู้เป็นเจ้า” (Qureshi, 2005)

ในส่วนของการปกครองในแบบอิสลามที่เมาดูติย์ได้นำเสนอปรากฏในผลงานหนังสือหลายๆ ชิ้น เช่น Islamic State, Islamic law and Constitution, Khilafat-o-Mulukiat, How to establish an Islamic State ตลอดจนบทความ

อีกหลายๆ ชีน (อนิส อะห์มัด, ม.ป.ป.) มองว่า เนื่องจากอำนาจสูงสุดอยู่ที่พระเจ้า และมนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีเพียงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่พึงมีระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าเท่านั้น ดังนั้น อำนาจอธิปไตยที่แท้จริงจึงอยู่ที่พระเจ้า ไม่มีมนุษย์คนใดคนหนึ่งสามารถอ้างใช้อำนาจนี้ได้ กฎหมายที่มีอยู่จึงแปรไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ กฎหมายจะไม่มีตราโดยมนุษย์ แต่ได้ถูกบัญญัติเอาไว้แล้ว ในที่นี้กฎหมายของมนุษย์อาจตราขึ้นเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและมีช่องโหว่ของกฎหมายในการวิเคราะห์ที่ต่างกันได้ แต่กฎหมายจากพระเจ้าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และในส่วนของรัฐบาลที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นผู้นำการปกครองนั้นก็จะต้องขึ้นโดยพิจารณาบนฐานของความรู้และการปฏิบัติศาสนกิจ โดยที่ผู้ปกครองนั้นจะต้องมีความรู้และดำเนินตนอยู่บนศีลธรรมอันดีงาม หากผู้นำทำผิดจากหลักการแล้วก็สามารถพิจารณาถอดถอนโดยสภาที่ปรึกษา (สภาชูรอ) ได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นแล้ว ในแง่นี้ผู้ปกครองนั้นจึงเป็นเพียง คุละฟะฮ์ หรือตัวแทนของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของหน้าแผ่นดินเท่านั้น ผู้ปกครองเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆ แต่นโยบายนั้นก็ต้องอยู่ภายใต้ชะรีอะห์และแนวความคิดแบบอิสลามนี้ สำหรับเมาดูดียั้น เขาได้สนับสนุนถึงการขยายตัวและเผยแพร่ออกไปด้วยการเชิญชวนชี้ให้เห็นถึงแนวทางอันเที่ยงตรงมากกว่าการเผชิญหน้ากับความรุนแรง (จรัญ มะลูลีม, 2555)

อีกประการสำคัญสำหรับแนวคิดของเมาดูดีย์ก็คือ การต่อต้านเกอ์มียะห์ หรือ ลัทธิชาตินิยม สำหรับเขา “เมื่อชาตินิยมเข้ามาสู่ความคิดและจิตใจของมุสลิมจากหนทางหนึ่ง อิสลามก็จะจากเขาไปในอีกทางหนึ่ง” (Hassan, 1987) เนื่องจากเมื่อความคิดทางการเมืองได้ยึดติดกับความเป็นรัฐชาติแล้ว เป้าหมายทางการเมืองของผู้คนอาจแปรเปลี่ยนไป โดยอาจจะเพิกเฉยต่อความเป็นเอกภาพและอำนาจอธิปไตยที่มาจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ และผลักเรื่องของศาสนาไปอยู่ในขอบเขตของความเชื่อไม่ใช่การปฏิบัติ นอกจากนี้แล้ว เมาดูดีย์ ได้ให้ทรรศนะว่า สำหรับมุสลิมแล้ว ไม่ว่าจะชนชาติใดนั้นล้วนแล้วแต่มีความเท่าเทียมกัน ชาวอาหรับก็ไม่ได้เหนือกว่า

ชนชาติที่ไม่ใช่อาหรับ อีกทั้งท่านศาสดามูฮัมมัด (ช.ล.) ยังให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความเป็นหนึ่งเดียวกันของอูมมะห์หรือของประชาชาติอิสลามทั้งมวล และยิ่งย้ำอยู่เสมอถึงความผูกพันที่มีอยู่ท่ามกลางมุสลิม โดยให้ยึดถือเอาไว้ซึ่งความเป็นพี่น้อง (Brotherhood) ระหว่างกัน ดังนั้นแล้วรัฐอิสลามนั้นจะมองเหนือไปจากเรื่องของชาติพันธุ์และชนชาติแต่จะยึดอยู่บนความเป็นอิสลามที่มาจากคำสอนของอัล-กุรอานและหะดีษเป็นหลัก

ฉะนั้นแล้ว จึงไม่แปลกที่เมาดูดีย์จะปฏิเสธความคิดของการเกิดขึ้นของประเทศปากีสถาน ซึ่งได้นำเสนอโดย มูฮัมมัด อะลีจินนฮ์ (Muhammad Ali Jinnah) ในช่วงที่มีการเรียกร้องเอกราชในอนุภูมิภาคอินเดีย ทั้งนี้เป้าหมายนั้นไม่ได้มุ่งที่จะทำให้เป็นประเทศที่ปกครองภายใต้ชะรีอะห์โดยตรงดังที่ มูฮัมมัด อิกบาล (Muhammad Iqbal) นักคิดอีกคนได้เสนอถึงทฤษฎีของการแยกเป็นสองประเทศ โดยให้อีกประเทศที่แยกออกจากอินเดียเป็นผืนดินที่มุสลิมสามารถปฏิบัติตามบทบัญญัติได้อย่างเต็มที่ และสถาปนารัฐอิสลามขึ้น (Hassan, 1987) ซึ่งแน่นอนว่าเมาดูดีย์จะไม่เห็นด้วยกับการกระทำนี้ ในเรื่องของความคิด “ชาตินิยมอิสลาม” ที่เป็นฐานคิดหลักในการจัดตั้ง สันนิบาตมุสลิมก็เช่นเดียวกัน เพราะสำหรับเขา “ชาตินิยม” ที่ผูกพันด้วยการแบ่งแยกทางดินแดนไม่สามารถคิดร่วมกับ “อิสลาม” ซึ่งอยู่บนฐานของความเป็นสากลนิยมได้ เขากลับมองว่าสิ่งที่มุสลิมควรจะทำคือ การทำความเข้าใจในบทบัญญัติแห่งอิสลามและปฏิบัติตามแนวทางนั้นอย่างแท้จริง สุดท้ายด้วยฐานของความศรัทธาและความเข้าใจแบบเดียวกันจะนำไปสู่การรวมตัวที่เข้มแข็งขึ้นของอูมมะห์ และทำให้ “อิสลาม” นั้นมีลักษณะของ “ความสากลนิยม” (Universalism) (จรัญ มะลูลีม, 2555)

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่การคัดค้านของเขาไม่บรรลุผล เมื่อเกิดการแยกประเทศกลายเป็นสาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน (Islamic Republic of Pakistan) ในปี 1947 เมาดูดีย์พร้อมกับพรรคของเขาที่ชื่อว่า ญามาตตีอิสลามี (Jamaat-e-Islami) ซึ่งได้ตั้งขึ้นก่อนหน้าตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 1941 ก็ได้มีบทบาทในการร่วมกดดันให้นโยบายของประเทศดำเนินไปใน

แนวทางอิสลามให้ได้มากที่สุด แม้ว่าพรรคของเขาจะไม่ประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้งของปากีสถาน แต่ก็ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในประเทศ ตลอดจนกลุ่มเคลื่อนไหวในต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศ เช่น Jamiat-e-Islami Hind ในอินเดีย หรือ Bangladesh Jamaat-e-Islami ในบังกลาเทศ มาจนถึงปัจจุบัน นอกจากพรรคจะได้ดำเนินนโยบายกีดกันรัฐบาลในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินตามแนวทาง พรรคก็ยังให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่อง แคชเมียร์ ซึ่งมีผลต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ที่หยาบกระด้างระหว่างอินเดียและปากีสถาน โดยการกีดกันให้ประเทศปากีสถานออกนอกนโยบายสนับสนุนการเรียกร้องอิสรภาพของชาวแคชเมียร์ ด้วยเช่นกัน (TASK FORCE ON TERRORISM & UNCONVENTIONAL WARFARE, n.d.) แนวคิดของเมาดูดีย์ที่ขยายออกไป ยังมีฐานคิดที่คล้ายคลึงกันกับอีกกลุ่มเคลื่อนไหวในภูมิภาคเอเชียใต้ ซึ่งก็คือ ฏอลิบาน (Taliban)

2. ฏอลิบาน: นักต่อสู้หรือผู้ก่อการร้าย?

ฏอลิบาน (Taliban)³ เป็นกลุ่มที่เรียกตัวเองว่าเป็นนักต่อสู้ หรือ Mujahideen ซึ่งเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวของนักเรียนศาสนาที่ต้องการทำให้ประเทศมีความบริสุทธิ์โดยใช้หลักการอิสลามในการปกครอง ได้เริ่มก่อตัวตั้งแต่ช่วงการยึดครองอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียต กระทั่งในปี 1996 ฏอลิบานสามารถยึดครองเมืองคาบูล (Kabul) และถอนกำลังของโซเวียตออกจากอัฟกานิสถาน แล้วจัดตั้งรัฐบาลใหม่ภายใต้การปกครองชั่วคราวของประธานาธิบดี นายบูร์ฮานุดดีน ร็อบบานี (Burhanuddin Rabbani) แต่ก็ไม่สามารถที่จะควบคุมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างชนเผ่าที่หลากหลายภายในอัฟกานิสถานได้ ทำให้เกิดการต่อสู้บ่อยครั้งจนกลายเป็นสงครามกลางเมืองภายในประเทศ จนกระทั่งกลุ่มฏอลิบานภายใต้การนำของการนำของ มุลลอลอฮุมมูฮัมมัด โอมาร์ (Mullah Muhammad Omar) ผู้อาศัยอยู่บริเวณกันดาฮาร์ (Kandahar) ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวปชตุน (Pashtun) หรือ

³ คำว่า ฏอลิบาน (Taliban) เป็นภาษาฟาร์ซีและภาษาปชตุน หมายถึง นักศึกษาหลายคน ซึ่งเป็นคำยืมที่มีรากคำมาจากภาษาอาหรับ

ชาวปาทาน (Pathan) ที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีจากโรงเรียนสอนศาสนา หรือมัดราซะห์ (Madrassah) ได้เริ่มเคลื่อนไหวในปี 1994 และสามารถ ยึดครองกรุงคาบูลได้ในปี 1996 (Marsden, 1998) ทำให้ภูอลิบานกลายเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งปกครองอัฟกานิสถานโดยใช้กฎหมายอิสลามอย่างเต็มรูปแบบ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้รัฐบาลภูอลิบานจึงถูกวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมากจากสังคมโลกในช่วงเวลานั้น เนื่องจากสถานการณ์ของการเมืองโลกในขณะนั้นเป็นช่วงหลังจากที่สหภาพโซเวียตได้ล่มสลายไปแล้ว และโลกนี้ก็ถูกปกคลุมไปด้วยการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทำให้การประกาศใช้ระบอบใดก็ตามที่ไม่ใช่ประชาธิปไตยนั้นจะไม่ได้รับการสนับสนุนและถูกต่อต้านจากสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นหัวหอกสำคัญในการส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่ระบอบนี้ไปสู่มหาทวีปจะทั่วทุกมุมโลก ดังนั้น แน่หนอนที่รัฐบาลภูอลิบานถูกประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตและถูกคว่ำบาตรจากเกือบจะทุกประเทศทั่วโลก

การเกิดขึ้นของกลุ่มภูอลิบานไม่ว่าจะเป็นจากแหล่งข้อมูลของตะวันตกหรือไม่ก็ตาม ระบุไว้ในลักษณะเดียวกัน อาจต่างกันตรงที่ทัศนคติต่อการเกิดขึ้นของกลุ่มนี้นั้นเอง กลุ่มภูอลิบานนั้นเริ่มมีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการเมื่อนักเรียนในโรงเรียนสอนศาสนาที่อยู่บริเวณเขตชายแดนระหว่างปากีสถานและอัฟกานิสถาน เมื่อครั้งที่อัฟกานิสถานถูกสหภาพโซเวียตเข้ายึดครอง แต่ก็แยกตัวไปเมื่อสามารถขับไล่กองกำลังโซเวียตไปได้ หลังจากนั้นไม่นานเมื่อกลุ่มภูอลิบานเห็นว่ารัฐบาลที่ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้การเข้ามาช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมของสหรัฐอเมริกาและกองกำลังสหประชาชาตินั้นประสบความสำเร็จต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในประเทศอัฟกานิสถานซึ่งเกิดสงครามกลางเมืองขึ้นอยู่บ่อยครั้ง จากแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ระบุเอาไว้ว่ากลุ่มนักศึกษาเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาซึ่งต่อต้านการแผ่ขยายของคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาวุธและเงินทุน แต่ข้อมูลในอีกแง่หนึ่งที่มาจากแหล่งข้อมูลของภูอลิบานนั้นก็กลับแสดงออกมา ในทางตรงข้าม เมื่อเหล่านักรบภูอลิบาน

ต่างกล่าวว่าอาหารที่พวกเขาใช้นั้นเป็นอาหารที่พวกเขาได้มาจากการบที่ชนะบรรดาทหารของโซเวียตมา นอกจากนั้นสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ นั้น พวกเขา กลับกล่าวว่าค่าใช้จ่ายและอาหารที่พวกเขาได้มานั้นก็ได้รับมาจากชาวบ้านมุสลิมทั่วไปในอัฟกานิสถาน ซึ่งในฐานะที่พวกเขาเป็นนักศึกษาอ้อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าใช้จ่ายหรือเงินบริจาคอยู่แล้วตามประเพณีทั่วไปของชาวอัฟกันที่เรียกว่า วาซีฟะหุ (Wazifah) (Prosser, 2000)

รัฐบาลภูอลิบานมีแนวคิดพื้นฐานโดยทั่วไปสำหรับการปกครองสาธารณรัฐอิสลามอัฟกานิสถาน โดยใช้ลักษณะการปกครองในรูปแบบอิสลาม ซึ่งจะมีผู้นำ (Amirulmumineen) ซึ่งก็คือ มุลลอฮฺ มุหัมมัด โอมาร์ ผู้สูญเสียดวงตาข้างหนึ่งไปในสงครามต่อต้านกองกำลังโซเวียตที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้นำตั้งแต่ภูอลิบานเริ่มก่อตัวขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าการตัดสินใจของผู้นำหรืออามิรนี้เป็นคำสั่งสูงสุดซึ่งทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม ยกเว้นในกรณีที่คำสั่งนั้นผิดต่อหลักการศาสนาหรือตัวผู้นำกระทำการที่ผิดต่อหลักการ ก็สามารถไม่ปฏิบัติตามและตักเตือนผู้นำได้ โดยที่การเลือกผู้นำในระบบนี้จะอาศัยการเลือกโดยวิธีการตั้งสภาที่ปรึกษาหรือสภาชูรอขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมที่สุดที่จะเป็นผู้นำได้ การปกครองในรูปแบบนี้จะมีการใช้อัล-กูรอ่านและอัล-หะดีษเป็นแนวทางและมีการประกาศใช้ชารีอะหฺหรือกฎหมายอิสลามที่เต็มรูปแบบ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ถูกตราขึ้นจากอัลลอฮฺซึ่งประทานให้แก่มวลมนุษย์และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขใดๆโดยมนุษย์ได้

ความสำเร็จของภูอลิบานที่ได้ มาจากสาเหตุหลายประการ คือ เชื้อชาติที่มีความเป็นปุชตุนเช่นเดียวกับคนส่วนใหญ่ในประเทศ ตลอดจนความเชื่อและการปฏิบัติศาสนกิจตามแนวทางอิสลาม รวมไปถึงปัจจัยประกอบ เช่น บริบทของการเบียดเบียนต่อความขัดแย้งและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ทั้งการเงิน การฝึกฝนคน หรืออาวุธ (Larry Goodson อ้างถึงใน Mandaville, 2007) ส่วนรูปแบบการปกครองของรัฐบาลภูอลิบานที่ดำเนินไปจะวางอยู่บนฐาน 3 ด้านสำคัญ คือ 1. คุณธรรมที่มีความเคร่งครัดอยู่ในกรอบของ

ศาสนาอิสลามและประเพณีของชนเผ่าปัฐน 2. เศรษฐกิจการค้าของประเทศ โดยเฉพาะความพยายามในการเอื้อให้เกิดการค้ากับประเทศที่ให้การยอมรับอย่างซาอุดีอาระเบียและปากีสถาน 3. การสงคราม ซึ่งทำเพื่อขยายขอบเขตการปกครองออกไป (Gilles Kepel อ้างถึงใน Mandaville, 2007)

การปกครองของฏอลิบานที่มีความเคร่งครัดส่งผลต่อการตีความกลายเป็นความเห็นที่หลากหลาย หากพิจารณาจากแหล่งข้อมูลตะวันตก จะเห็นได้ว่า มีการออกมาต่อต้านอย่างชัดเจนและมองว่ารูปแบบการปกครองในลักษณะนี้มีความเข้มงวดและโหดร้าย เช่น กฎหมายที่ใช้ในการลงโทษเมื่อมีการลักขโมยเกิดขึ้น ระบุไว้ว่า คนที่เป็นขโมยจะต้องถูกตัดมือ, ผู้ที่เป็นขโมยโดยที่แต่งงานแล้วก็จะถูกลงโทษโดยการประจานและขว้างหินจนตาย แต่สำหรับคนที่ยังไม่ได้แต่งงานแล้วเป็นชู้กับคู่ครองผู้อื่นก็จะถูกประจานและถูกเนรเทศออกจากเมือง, หากผู้หญิงออกมานอกบ้านโดยปราศจากการปกปิดร่างกายหรือมะหฺรอม⁴ จะต้องได้รับโทษโดยการเฉียน⁵ และการประกาศบังคับใช้กฎหมายที่ห้ามกระทำการบันเทิงใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการฟังดนตรี เต้นรำ หรือรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาที่ไร้สาระ เช่น ภาพยนตร์ ละคร เป็นต้น จึงทำให้มีการนำเสนอข่าวที่เป็นการโจมตีฏอลิบานในกรณีสิทธิมนุษยชนและแสดงการต่อต้านโดยการประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลฏอลิบาน

แต่ในทางกลับกัน การที่ฏอลิบานประกาศใช้กฎหมายอิสลามอีกครั้งก็มีการแสดงอรับเชิงบวก เช่น คำกล่าวของ John Walker Lindh ชาวอเมริกันซึ่งได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม และเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของฏอลิบานในปี 2001 ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่า “ฉันเคยอยู่ในจังหวัดทางตะวันออกเฉียงเหนือผู้คนที่นี่โดยทั่วไปนั้นจะรักฏอลิบานมาก ดังนั้น ฉันจึงเริ่มอ่านวรรณกรรม

⁴มะหฺรอม หมายความว่า ญาติสนิทผู้ชายที่ไม่สามารถแต่งงานกับผู้หญิงที่เป็นญาติของตนได้ ซึ่งประกอบไปด้วย พ่อ ปู่ ตา น้า ลุง หลานชายที่เป็นลูกของพี่น้องน้อง

⁵กรณีเหล่านี้ทั้งหมดนั้นไม่ใช่จะสามารถตัดสินได้โดยผลการ แต่จะต้องมีเงื่อนไขอื่นๆ ประกอบ เช่น ต้องมีพยานรู้เห็นการกระทำ 4 คน, มีข้อยกเว้นสำหรับผู้สติไม่สมประกอบ เป็นต้น

หลายชิ้นที่เกี่ยวกับนักวิชาการและประวัติศาสตร์ของกลุ่มเคลื่อนไหวนี้ และ หัวใจของมันก็เข้าใจกับพวกเขา” หรือกรณีของ อีวอน ริดลีย์ (Yvonne Ridley) นักเขียน นักวิจารณ์ชาวอังกฤษนั้น ได้ถูกจับกุมไปโดยภูอลิบาน แต่เมื่อเธอถูกปล่อยออกมา ก็กลับกลายเป็นผู้สนับสนุนภูอลิบานและเป็นนักเผยแพร่ศาสนาอิสลาม (วาริษาห์ อัมรีล, ม.ป.ป.) การประกาศใช้กฎหมายนี้ ผู้ที่เป็นมุสลิมและที่เข้าใจอิสลามอย่างแท้จริงมองว่าเป็นหน้าที่หลักที่มุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามและไม่ได้มองว่ากฎหมายนี้มีความโหดร้ายแต่อย่างใด แต่กลับมองว่า ด้วยความเข้มงวดที่กำหนดมานั้นเองที่จะทำให่มนุษย์ไม่กล้าที่จะกระทำความผิด หากใครก็ตามไม่ได้กระทำความผิด พวกเขาก็ไม่ได้ถูกกระทำการอันโหดร้ายอย่างไรเหตุผล ดังนั้น การมีกฎหมายที่เข้มงวดนี้จึงเป็นลักษณะของการป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องที่เกิดศีลธรรมขึ้นในสังคมนั่นเอง

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าภูอลิบานเกิดขึ้นท่ามกลางความวุ่นวายของสังคมอัฟกันในช่วงเวลาหนึ่ง ด้วยความคิดหรืออุดมการณ์ชุดหนึ่งที่ต้องการจัดระเบียบทางสังคมให้อยู่ในแนวทางที่พวกเขาคิดว่าถูกต้อง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกันกับการปฏิวัติหลายๆ ครั้ง เช่น เกือบทุกประเทศทั่วโลกที่ทำการปฏิวัติขึ้นโดยต้องการเรียกร้องประชาธิปไตย ซึ่งผลก็คือทำให้บุคคลเหล่านี้ได้รับขนานนามว่าเป็นผู้กล้า แต่ในทางกลับกันกลุ่มภูอลิบานซึ่งทำการปฏิวัติเพื่อเรียกร้องให้ใช้ระบอบอิสลามในการปกครองกลับถูกขนานนามว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ภายใต้ความเหมือนที่แตกต่างนี้เอง ภูอลิบานจึงเกิดขึ้นพร้อมกับความกังวลของมหาอำนาจและการต่อต้านจากประเทศพันธมิตร ซึ่งความเป็นอื่นแบบสุดโต่งที่ภูอลิบานถูกยึดเยียดจากตะวันตกให้ต้องเป็น เนื่องจากการมีบทบาทของประเทศภายนอก เช่น สหรัฐอเมริกาหรือสหภาพโซเวียต รวมถึงเมื่อมีประเด็นการให้การสนับสนุนอุซามะฮ์ บิน ลาดินที่สหรัฐอเมริกาเชื่อว่าอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ 9-11 ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับและมีอิทธิพลในการต่อสู้ ก็ทำให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูอลิบานนั้นเริ่มเกิดความไม่ชัดเจนในเป้าประสงค์ว่าใช้วิธีแห่งอิสลามจริงหรือเพื่อผลประโยชน์ของใคร

ดังนั้น เหตุนี้จึงเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับภูอลิบานที่จะได้รับความไว้วางใจจากประชาคมโลก

สรุป

แนวคิดการเมืองอิสลามที่วางอยู่บนอธิปไตยของพระเจ้า ความเป็นอิสลาม การถือเอาและความเป็นสากลนิยมภายใต้ความเป็นอุมมะห์เดียวกัน เป็นหลักสำคัญ ซึ่งฉายภาพสะท้อนออกไปในแต่ละบริบทในรูปแบบที่ต่างกันไป บางส่วนเช่น กรณีเมาดูดีห์ อาจเน้นการเผยแผ่แนวคิดเป็นสำคัญ แต่เพียงบางส่วน เช่น ภูอลิบาน อาจให้ความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวและปรับใช้แนวคิดให้เกิดการปฏิบัติจริงให้ได้มากที่สุด จาก 3 คำถามสำคัญของงานชิ้นนี้อาจสรุปได้ ดังตาราง 1

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดของการประยุกต์ใช้อิสลามการเมืองนั่นก็คือ การที่ท้ายสุดแล้วในรัฐอิสลามศาสนิกอื่นนอกเหนือจากมุสลิมในสังคมจะมีพื้นที่ให้ยืนหรือไม่ ซึ่งในกรณีนี้ แม้กฎหมายอิสลามจะกำหนดบทบาทและสิทธิที่พึงมีอันชัดเจนสำหรับผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม แต่ก็ยังคงมองว่ามันไม่เพียงพอ ประกอบกับความคิดกระแสหลักที่ถูกครอบงำมนุษย์ในปัจจุบันทั้งในกระแสของเสรีนิยมรวมถึงทุนนิยม แน่แน่นอนว่าตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับรูปแบบของอิสลาม เมื่อทุนนิยมอยู่รอดด้วยดอกเบี๋ยแต่อิสลามปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงถึงการใช้ดอกเบี๋ย เมื่อเสรีนิยมเปิดพื้นที่ให้สตรีมีบทบาทหลักในสังคมแต่อิสลามสนับสนุนให้สตรีมีบทบาทในรูปแบบที่ควรจะเป็น เมื่อตรรกะของความคิดด้านสิทธิที่พึงมีของความคิดหลักและสิ่งที่มีในอิสลามนั้นต่างกัน จึงทำให้ไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้ที่ปฏิบัติในแนวทางอิสลามนั้นจะถูกมองว่า “สุดโต่ง” (Radical Islam or fundamentalist)

สองกระแสทางความคิดดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ถือได้ว่ากำเนิดขึ้นเพื่อต่อต้านความคิดกระแสหลักในสังคม โดยที่ความคิดหลักในสังคมนั้นบริเวณนั้นมีความพยายามที่จะประนีประนอมความคิดเหล่านี้ ดังเช่นในสังคมของอินเดียซึ่งมีความต่างของศาสนายู่มาก ทำให้การประยุกต์ใช้รูปแบบเซคิวลาร์เช่นตะวันตกคงเป็นไปได้ยาก จึงมีข้อเสนอในการปรับใช้

ตาราง 1 สรุปกระแสแห่งการเรียกร้องอิสรภาพบนฐานอิสลาม กรณีแนวคิดของเมาดูดีเย์และกลุ่มผู้อิสลาม

ประเด็น	เมาดูดีเย์	กรณีตัวอย่าง
แรงขับเคลื่อนสู่การเรียกร้องความเป็นอิสลาม	ลัทธิล่าอาณานิคมของชาวตะวันตกและแนวคิดทางการเมืองกระแสหลักอื่น ๆ	การยึดครองอัฟกานิสถานของสหภาพโซเวียตที่มาร่วมกับความอยู่ดีศรีธรรมและความเสียหายที่เกิดต่อผู้คนชาวอัฟกัน
รูปแบบแนวคิดและการปฏิบัติ	เน้นการเผยแพร่แนวคิด ในการเรียกร้องให้ประยุกต์ใช้วิถีแห่งอิสลามในทุกด้าน โดยที่อำนาจอธิปไตยอยู่ที่พระเจ้า ผู้ปกครองเป็นเพียงตัวแทนหน้าแผ่นดินที่ต้องดำเนินนโยบายตามชะรีอะห์ และต่อต้านลัทธิชาตินิยมในทุกรูปแบบ แต่เน้นความเป็นสากลที่เป็นอุมมะห์ที่เดียวของประชาชาติอิสลาม	เพิ่มปฏิบัติการและการเคลื่อนไหว โดยทำการสงครามเพื่อขยายดินแดนปกครอง พร้อมประกาศตนเป็นรัฐบาลที่ใช้กฎหมายอิสลามอย่างเต็มรูปแบบ โดยมีผู้นำที่ได้รับการคัดเลือกจากสภาชูรออ์แล้ว ปกครองโดยเห็นคุณธรรมบนฐานของอิสลามและความจำเป็นปุชตุน พร้อมกันสร้างความร่วมมือกับประเทศมุสลิมอื่นๆเพื่อการค้า
ประเด็น	เมาดูดีเย์	กรณีตัวอย่าง
ผลตอบรับที่ได้จากสังคมโลก และสังคมมุสลิม	เกิดเป็นพรรคการเมืองที่มีบทบาทในปากีสถานคือพรรค Jamaat-e-Islami) โดยเฉพาะการกดดันไม่ให้เห็นแคชเมียร์ และส่งผลต่อการขยายแนวคิดสู่ที่อื่น ๆ เช่น ไนเอนเดียหรือบังกลาเทศ	ได้รับการยอมรับจากประเทศมุสลิม เช่น ปากีสถานและซาอุดีอาระเบีย รวมทั้งมุสลิมที่ยอมรับและสนับสนุนในหลักต้น การประกาศใช้กฎหมายอิสลาม แต่ด้วยความเข้มงวดทำให้หลายฝ่ายทั่วโลกต่างคว่ำบาตรเนื่องจากมองว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เซคิวลาร์แบบอินเดีย ซึ่งตามคำอธิบายของ Partha Chatterjee (1993) ได้ อธิบายไว้ว่า ระบบเซคิวลาร์ในแบบนี้ไม่ได้ตัดบทบาทของการปฏิบัติตาม ศาสนาไป แต่เพียงแค่เคลื่อนย้ายขอบเขตการคิดและปฏิบัติในเรื่องศาสนา ไปสู่ขอบเขตภายใน (Inner domain) และให้บริบทของการเมืองและเศรษฐกิจ อยู่ในขอบเขตภายนอก (Outer domain) โดยที่ทั้งสองขอบเขตจะดำเนิน ไปด้วยกันอย่างคู่ขนานและไม่คาบเกี่ยวกัน อย่างไรก็ตาม แม้แต่ในสังคม อินเดียเอง ก็ไม่สามารถที่จะผลักดันเรื่องของศาสนาไปอยู่ในขอบเขตภายนอก ได้อย่างสิ้นเชิง ดังที่จะเห็นว่ายังมีพรรคการเมืองซึ่งตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ หลักในการรักษาไว้ซึ่งความเป็นฮินดู (อย่างเช่น นโยบายการตั้งของพรรค BJP ซึ่งแม้ภายหลังจะยี่ดหุ่ยลงมาก แต่ก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่) ในส่วนของ อิสลามการเมืองนั้นจะไม่มีกการแยกระหว่างทั้งสองขอบเขตนี้ แต่จะอยู่ใน ขอบเขตเดียวกัน

ด้วยความขัดแย้งนี้ ทำให้การยอมรับของอิสลามการเมืองนั้นอาจมีผล ได้แต่เพียงในประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม และเป็นประชากร มุสลิมที่ยอมรับถึงหลักการอย่างแท้จริงที่ไม่ได้รับอิทธิพลของความคิด สมัยใหม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ ส่วนบริเวณที่ไม่ใช่การเรียกร้องในการสถาปนารัฐ อิสลามขึ้นนั้นก็เป็นเรื่องนี้อาจถูกต่อต้านมีใช้น้อย หากยังมีได้มีการปรับ เปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการคิดซึ่งยึดติดอยู่กับความเป็นเสรีนิยมหรือ สังคมนิยมในแบบที่กระแสหลักในสังคมต่างให้การยอมรับ อย่างไรก็ตาม จากเหตุการณ์การปฏิวัติในหลายๆ ประเทศในตะวันออกกลาง รวมถึงชัยชนะ ของพรรคการเมืองที่มีแนวคิดอิสลามการเมืองเป็นฐานในประเทศมุสลิม หลายประเทศในตะวันออกกลางก็ถือได้ว่าเป็นสัญญาณที่ดีไม่น้อยสำหรับ การก้าวเข้ามาเป็นหนึ่งในแนวคิดทางการเมืองที่สำคัญ ซึ่งในเอเชียได้ จะยังไม่สามารถเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมนัก แม้การปรับใช้ในกัวอลิบันจะมี อยู่ แต่เนื่องจากเป็นไปในรูปแบบที่ไม่ได้มีฐานมาจากการเลือกตั้ง เช่น พรรคการเมืองในอียิปต์หรือปาเลสไตน์ อีกทั้งวิธีการอาจมีการประนีประนอม น้อยกว่า ทำให้การยอมรับจากสังคมโลกนั้นเป็นไปได้ยากกว่า

เอกสารอ้างอิง

จรัญ มะลูลีม. (2555). **อิสลามการเมืองตะวันออกกลาง: ความสำคัญของปัญหาในการศึกษาอิสลามการเมืองในการเมืองตะวันออกกลาง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.

Maluleem, Jaran. (2012). **Political Islam of Middle East: Significance of Political Islamic Studies in Middle East**. Bangkok: Siam. (in Thai).

วาริษา อัมรียัล, เสรีภาพสตรีในอิสลาม: บทสัมภาษณ์อียวนริดลีย์. เข้าถึงเมื่อ มกราคม 2555, สืบค้นจาก <http://www.newmuslimthailand.com/main/thirdpage.php?style=preview&spv=36&tpv=325>.

Amreel, Warisa. **Finding Women’s Liberation in Islam: Interview with Yvonne Ridley**. Retrieved January 2012, From <http://www.newmuslimthailand.com/main/thirdpage.php?style=preview&spv=36&tpv=325>. (in Thai).

อนิส อะหฺหมัด. เมอลานา อบุลอะอูลา อัล เมาดูดีย: ผู้นำการฟื้นฟูอิสลามแห่งศตวรรษที่ ๒๐. (อุซัยพะฮู ซิลาล แพล). เข้าถึงเมื่อ มกราคม 2555, สืบค้นจาก http://www.ymat.org/local/index.php?option=com_content&task=view&id=192&Itemid=44.

Ahmad, Anis. **Maulana Abul Ala Al Maududi: the Leader of Islamic Reviver in the 20th Centuries**. (Sihal, Husaifah. Trans.) Retrieved January 2012, From http://www.ymat.org/local/index.php?option=com_content&task=view&id=192&Itemid=44. (in Thai).

Borchgrevink, Kaja. (2010). **Beyond Borders: Diversity and Transnational Links in Afghan Religious Education**. PRIO Paper. Oslo: PRIO.

Chatterjee, Partha. (1993). **The Nation and its Fragments: Colonial and Postcolonial Histories**. Princeton University Press.

Hassan, Qamar. (1987). **Muslims in India: Attitudes, Adjustments, and**

- Reactions.** New Delhi: Northern Book Centre.
- Mandaville, Peter. (2007). **Global Political Islam.** New York: Routledge.
- Marsden, Peter. (1998). **The Taliban: War, religion and the new order in Afghanistan.** Karachi: Oxford University Press.
- Prosser, Sarah. (2012). "Taliban Dogma and Power: Looking for the Sources". in **PRAXIS The Fletcher Journal of Development Studies**, VOLUME XVI – 2000. Retrieved January 2012, From <http://fletcher.tufts.edu/Praxis/Archives/~//media/Fletcher/Microsites/praxis/xvi/Prosser.pdf>.
- Rubin, Barry (ed). (2007). **"Introduction" in Political Islam: Critical Concepts in Islamic Studies.** London: Routledge.
- Task Force on Terrorism & Unconventional Warfare, House Republican Research Committee. (2012). **The New Islamist International.** Retrieved January 2012, From http://www.fas.org/irp/congress/1993_rpt/house_repub_report.html
- Qureshi, Saleem M.M. (2005). **"Pakistan: Islamic Ideology and the failed state?" in Pakistan: Democracy, Development and Security Issues.** London: Sage Publication Ltd.
- _____. (2012). **Quotes of John Walker Lindh.** Retrieved January 2012, From <http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/j/johnwalker194560.html> (August 2009).

